

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO

Redovna djelatnost zavoda

PROGRAM RADA

**OČUVANJE I UNAPRJEĐENJE ZDRAVLJA PUČANSTVA KROZ
JAVNOZDRAVSTVENU DJELATNOST**

**DIO ZA POTREBE HRVATSKOG ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO
OSIGURANJE**

01.01.2024. – 31.12.2024.

Zagreb, siječanj 2023.

1. SLUŽBA ZA EPIDEMIOLOGIJU ZARAZNIH BOLESTI

Koordiniranje, stručno usmjeravanje i nadziranje rada zavoda za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave

Služba u okviru Referentnog centra za epidemiologiju Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske je konzilijarna služba za epidemiološke službe svih županijskih zavoda za javno zdravstvo. Ovaj se posao svakodnevno odvija u dnevnim kontaktima s epidemiološkim službama na terenu. Specijalist epidemiolog bit će dežuran 24 sata dnevno, 7 dana u tjednu na mobilnom telefonu kao konzilijarna specijalistička služba (funkcija 24/7). Prilikom obavljanja protuepidemijskih poslova na terenu stručnjaci Referentnog centra za epidemiologiju djeluju u suradnji s lokalnim epidemiološkim službama, te zajednički rad koriste i za edukaciju i trajno stručno usavršavanje. U okviru poslova koordinacije, stručne pomoći i vanjskog stručnog nadzora stručnjak (stručnjaci) Službe će planski obilaziti epidemiološke službe u županijskim zavodima za javno zdravstvo. Po potrebi će se provoditi protuepidemijske interventne mjere izravno i neovisno o lokalnoj higijensko-epidemiološkoj djelatnosti.

Stručnjaci Službe kontinuirano prate kretanje zaraznih bolesti na području Hrvatske kroz postojeći Registar zaraznih bolesti i Registre za zarazne bolesti po pojačanim praćenjem, kao što su tuberkuloza, legioneloza i HIV/AIDS. Kontinuirano i sveobuhvatno se prati kretanje zaraznih bolesti i izvan hrvatskih granica na području EU i šire te aktivno sudjeluje u zajedničkoj ili selektivnoj izmjeni povjerljivih podataka u sklopu sustava ranog uzbunjivanja i odgovora na razni EU (EWRS) temeljem EU Odluke o ozbiljnim prekograničnim prijetnjama za zdravlje (EU odluka broj 1082/2013) te na razini Svjetske zdravstvene organizacije temeljem Međunarodnih zdravstvenih propisa (IHR 2005).

Prikupljat će se i analizirati izvješća uz daljnju razradu i unaprijeđenje izvješća i indikatora izvršenja na mjesečnoj i prema potrebi polugodišnjoj i godišnjoj razini te izvještavati HZZO o radu iz higijensko-epidemiološke djelatnosti županijskih zavoda za javno zdravstvo.

Planiranje, koordinacija provođenja i evaluacija provedbe obveznih imunizacija u Hrvatskoj, obavljanje posebne imunizacije, ispitivanje vrijednosti novih cjepiva, koordinacija i nadzor nad distribucijom cjepiva iz HZZO-a ili donacija te sudjelovanje u koordiniranju doniranja cjepiva

Sudjelovat će se u nabavi cjepiva za Program obaveznog cijepljenja i Program 2 te koordinirati distribucija cjepiva i nadzirati potrošnja cjepiva.

Sudjelovat će se u nabavi cjepiva protiv COVID-19, te po potrebi i drugih cjepiva u slučaju nastanka epidemije emergentne ili reemergentne bolesti za koju postoji cjepivo kao protuepidemijska mjera te koordinirati distribucija cjepiva i nadzirati potrošnja cjepiva.

Nastavit će se sudjelovanje u koordiniranju doniranja cjepiva protiv bolesti COVID-19 drugim zemljama.

Provodit će se kontinuirani nadzor nad provođenjem Programa obaveznog cijepljenja i konzilijarni rad za područje imunizacije.

Prikupljat će se podaci o provedbi obaveznog cijepljenja u Hrvatskoj (113 izvještaja epidemioloških područja). Ovi će podaci biti obrađeni po vrsti cjepiva, slijedu cijepljenja (primovakcinacija, revakcinacija), po uzrastu, a sve po županijama i to za cijepljenje protiv difterije, tetanusa, hripavca, dječje paralize, tuberkuloze, ospica, zaušnjaka, rubeole, hepatitisa B i Hemophilusa influenzae tipa b. Izradit će se ekspertna analiza procijepljenosti.

Pripremljen je prijedlog. provedbenog godišnjeg Programa obveznih cijepljenja u Hrvatskoj za 2024. godinu, koji je upućen Ministru zdravstva na usvajanje. Potpisani Program cijepljenja bit će distribuiran svim županijskim zavodima za javno zdravstvo na daljnjem dostavu cjepiteljima.

Nastavit će se provoditi kontinuirana koordinacija i trajno stručno osposobljavanje djelatnika epidemiologije u svim županijskim zavodima za javno zdravstvo i Zavodu za javno zdravstvo Grada Zagreba kroz zajednički rad na suzbijanju i sprečavanju zaraznih bolesti, konzilijarni rad, te izradom uputa i stručnih smjernica. Pružat će se stručna pomoć u organizaciji i provedbi godišnjih stručnih simpozija – Dan cjepitelja u županijskim zavodima za javno zdravstvo, a u vezi s provedbom obaveznog Programa cijepljenja. Pratit će se i analizirati prijave nuspojava cijepljenja, kretanje bolesti protiv kojih se cijepi, te učinkovitost cjepiva.

Sudjelovanje u cijepljenju i savjetovanju građana na organiziranom cijepljenju bez naručivanja HZJZ-a (cijepljenje protiv COVID-19, invazivne pneumokokne bolesti).

Ogledna Epidemiološka specijalistička ambulanta za individualnu epidemiološku zaštitu

Svakodnevno će raditi epidemiološka specijalistička ambulanta za individualnu epidemiološku zaštitu (Cijepna stanica) i obavljati slijedeće poslove:

- cijepljenje osoba s medicinskim indikacijama prema Provedbenom programu imunizacije, seroprofilakse i kemoprofilakse za posebne skupine stanovništva i pojedince pod povećanim rizikom od: tuberkuloze, hepatitisa A i B, bjesnoće, žute groznice, kolere, trbušnog tifusa, tetanusa, malarije, streptokokne bolesti, haemophilus influenzae - invazivne bolesti, meningokokne bolesti, HPV infekcije, bolesti COVID-19 i majmunskih boginja (tzv. Programu 2), kao što su osobe s funkcionalnom ili anatomskom asplenijom, osobe nakon transplantacije krvotvornih matičnih stanica, osobe koje se pripremaju za transplantaciju solidnih organa i druge posebne indikacije,
- cijepljenje osoba iz rizičnih skupina i zdravstvenih djelatnika protiv sezonske gripe,
- provođenje cijepljenja putnika prije odlaska u područja endemska za određene bolesti (žuta groznica, meningokokna bolest, dječja paraliza i dr) koja su obvezna ili preporučena za individualnu i/ili kolektivnu zaštitu temeljem Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti i Međunarodnih zdravstvenih propisa 2005,
- provođenje postekspozicijske pasivne imunoprofilakse prema indikaciji,
- zdravstveni nadzor povratnika iz endemskih zemalja,
- zdravstveni pregledi prije i tijekom zaposlenja za osobe pod zdravstvenim nadzorom i sl.,

- kontinuirano praćenje epidemiološke situacije po pitanju zaraznih bolesti u različitim državama svijeta temeljem kojeg se pruža individualno savjetovanje putnika o kemoprofilaksi i općim mjerama zaštite od različitih zaraznih bolesti.

Naziv programa: PROGRAM PRAĆENJA, RANOG OTKRIVANJA I EPIDEMIOLOŠKE INTERVENCIJE U SLUČAJU INCIDENTNIH STANJA, S POSLJEDICOM IZNIMNO VISOKOG RIZIKA OD ZARAZNIH BOLESTI KOJE UGROŽAVAJU ČITAVU ZEMLJU (PANDEMIJE, BIOTERORIZAM, KARANTENSKE BOLESTI, KATASTROFE)

Izvršitelj: Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti sa Nacionalnim referentnim laboratorijima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo

Uvod

Incidentna stanja u epidemiologiji, poput pandemije, uvijek su moguća, a vjerojatnost pojave ovakvih događaja u Europi, pa i u Hrvatskoj, sve je veća. Na globalnoj razini pažljivo se prati kretanje niz emergentnih i reemergentnih zaraznih bolesti, kao što su COVID-19, MERS-CoV, ebola, žuta groznica, kuga i dr. Također, nadzire se situacija s ptičjom gripom A(H5N1), A(H7N9) i poliovirusom. Posljednjih godina s iznimnom se pozornošću prati kretanje virusa ptičje gripe A(H7N9) na području Kine kako bi se pravovremeno detektirala eventualna uspostava relativno lakog interhumanog prijenosa, što bi moglo rezultirati pandemijom u ljudi. U 2009. godini javio se novi H1N1 virus koji je uzrokovao pandemiju i zadržao se u cirkulaciji, te postao uobičajeni sezonski virus gripe. U rujnu 2001. godine u Sjedinjenim Američkim Državama dogodio se teroristički napad sa sporama antraksa koje su slane pismima, a već sredinom listopada masovni napad sa pismima koja su sadržavala prah sumnjiv na antraks dogodio se i u Hrvatskoj. Svaki pojedinačni incident s pismima zahtijevao je opsežnu intervenciju epidemiološke ekipe, uz posebne mjere zaštite, primjenu kemoprofilakse antibioticima, dezinfekciju prostora i druge mjere, a više od 1000 pisama i njihovog sadržaja je mikrobiološki obrađeno. Slijedeći izvanredni događaj dogodio se 2003. godine sa pojavom SARS-a i opsežnim protuepidemijskim mjerama, uključivo skrining putnika na aerodromima i lukama, nadzor nad povratnicima iz krajevima zahvaćenih SARS-om, opsežne dijagnostike i velikog broja hospitalizacija oboljelih pod sumnjom na SARS. Zahvaljujući protuepidemijskim mjerama i mjerama zdravstvenog informiranja SARS se nije proširio u Hrvatskoj. Pojava H5N1 ptičjeg virusa zahtijevala je opsežne protuepidemiološke mjere i nabavku lijekova, te rezervaciju cjepiva, za slučaj širenja ove gripe među ljudima. Sve veća mobilnost putnika i brzina putovanja, omogućuje danas i najopasnijim bolestima sa velikim epidemijskim potencijalom, da s putnicima iz njihovih udaljenih prirodnih žarišta, uđu u našu zemlju (Ebola, Marburg i Lassa hemoragijske groznice, kuga, kolera). Globalizacija trgovine može dovesti do unosa rijetkih i opasnih uzročnika, npr. preko uvezene hrane, u zemlju, a balastnim vodama tankera u priobalno more mogu biti uneseni razni uzročnici zaraznih bolesti iz dalekih destinacija i proširiti se u zemlji. Na taj je način najvjerojatnije unesena kolera u Južnu Ameriku 1991. godine, gdje je izazvala epidemiju sa više od 1 milijuna oboljelih i preko 10000 umrlih, a trajala je preko 3 godine.

Nove mikrobiološke tehnike i genetski inženjering omogućili su produkciju novih uzročnika i promijenjenih uzročnika zaraznih bolesti (za potrebe farmaceutske industrije), te se u laboratorijima diljem svijeta čuvaju uzročnici koji bi izlaskom u populaciju mogli izazvati epidemije i pandemije velikih razmjera. Dva incidenta „bijega“ takvih uzročnika iz laboratorija, sa sretnim ishodom, tj. nitko se nije zarazio, dogodili su se 1997. i 2008. godine. Mogućnost bioterorističkog napada je isto tako konstantno prisutna. Zbog svih gore navedenih činjenica i u zemljama Europske unije posebnim je zakonom nadzor nad zaraznim bolestima proglašen prioritarnim javnozdravstvenim poslom. Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti u svakom trenutku mora biti spremna na takve teško predvidive ili nepredvidive događaje, za koje protuepidemijske aktivnosti obično zahtijevaju mobilizaciju i drugih zdravstvenih službi, nabavu lijekova i/ili cjepiva, nabavu dijagnostike i opsežne dijagnostičke postupke, s velikim brojem uzoraka i drugih pretraga. Stoga je nužna trajna pripravnost (24/7), koja omogućuje sprečavanje takvih pojava, rano uočavanje pojave bolesti, najbržu intervenciju, stavljanje u funkciju postojećih pričuva lijekova i cjepiva, dijagnostike i drugih nužnih medicinskih proizvoda, aparata i drugog materijala, kao i aktiviranje postojećih informacijskih sustava, komunikacijskih sustava i unaprijed pripremljenih i održavanih sustava ranog uzbunjivanja, koji će omogućiti adekvatan odgovor na incidentna stanja, uhodane linije nabavke novih lijekova i drugog potrebnog medicinskog materijala, kao i unaprijed pripremljene i organizirane sustave komunikacija u izvanrednim situacijama.

Pripravnost Službe i dostupnost u svakom trenutku je također nužna radi udovoljavanja zahtjevima Međunarodnih zdravstvenih propisa (IHR), jer u svakom trenutku moramo biti u mogućnosti pravovremeno

doznati relevantne informacije o potencijalnim rizicima za zdravlje ljudi i javiti IHR sustavu, te biti spremni prihvatiti i po potrebi diseminirati unutar zemlje informacije pristigle iz sustava.

Trajni poslovi u vezi s pripremom za efikasnu i pravovremenu protuepidemijsku intervenciju u slučaju incidentnih situacija:

Nadzor nad kretanjem zaraznih bolesti u Hrvatskoj i u svijetu

1. rutinski epidemiološki nadzor u epidemiološkom informacijskom sustavu, uz sustav ranog uzbunjivanja s 24-satnom pripravnosti epidemiologa na nacionalnoj razini (24/7), te međunarodne sustave ranog uzbunjivanja (IHR, EWGLI, EWRS), sustav praćenja zoonoza te kontinuirano praćenje medija i drugih neformalnih izvora informacija (društvene mreže i dr).

2. jedinstveni informatički sustav prijavljivanja zaraznih bolesti (NAJS) – u izradi:

3. Praćenje zdravstvenog stanja stanovništva s naglaskom na stanja koja mogu predstavljati

signal početka izvanrednog stanja

-Prijavljivanje (te izvid i anketa) grupiranja bolesti

-Prijavljivanje (te izvid i anketa) grupiranja smrti

-Prijavljivanje, (te izvid i anketa) neočekivanih i neobičnih zdravstvenih stanja

-Unaprjeđenje sustava praćenja zaraznih bolesti kroz ubrzanje i dopunu podataka te uspostavu sentinel sustava za sindromsko praćenje, kao što je npr. sentinel SARI (eng. Severe acute respiratory infections) praćenje tijekom sezone gripe i sl.

-razmotriti povezivanje sa drugim sustavima (npr. Sustav brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje, eng. Rapid Alert System for Food and Feed, RASFF), budući da Sustav ranog uzbunjivanja i odgovora (EWRS sustav) temeljem Odluke br. 1082/2013/EU o ozbiljnim prekograničnim prijetnjama zdravlju kojom se opseg potencijalnih prijetnji proširuje sa područja zaraznih bolesti na biološke prijetnje, kemijske prijetnje i okolišne druge prijetnje (ekološke).

4. Praćenje međunarodnih izvora informacija radi informiranja o suspektim događajima drugdje u svijetu

4.1. Formalne mreže: IHR, EWRS, mreže za praćenje bolesti kod životinja i biljaka, sustavi ranog uzbunjivanja zbog kontaminacije hrane i dr.

4.2. Neformalne mreže: ProMed i druge.

5. Osigurati moguću provedbu drugih posebnih ispitivanja/istraživanja u populaciji a prema epidemiološkoj potrebi i procjeni epidemiološke situacije.

6. Prijavljivanje zaraznih bolesti

postojeći epidemiološki sustav prijavljivanja zaraznih bolesti modernizirati izgradnjom cjelovitog i jedinstvenog informatičkog sustava te spajanjem sa CEZIH-om (on-line sustav NAJS koji je u postupku izrade).

7. Epidemiološka analiza prikupljenih podataka – dnevno, tjedno, mjesečno, godišnje i po obavljenim posebnim istraživanjima.

Prijedlog mjera zdravstvene zaštite i provedba mjera:

- sudjelovanje u interventnim epidemiološkim mjerama i provedba protuepidemijskih intervencija na terenu
- izrada stručnih smjernica, preporuka i standardnih operativnih postupaka
- koordinacija rada epidemiologa na terenu
- zdravstveno prosvječivanje
- posebni preventivni programi.

Protuepidemijska intervencija

- Pripravnost – trajna pripravnost specijaliste epidemiologa (24/7) za poslove konzilijarne intervencije i terenske intervencije po potrebi;
- Koordinacija epidemiološke službe u zemlji i konzilijarni poslovi u provođenju mjera suzbijanja i sprečavanja zaraznih bolesti;
- Izrada telemedicinskog sustava za potrebe telekonferencija u hitnim situacijama;
- Izvješćivanje o pojavi i kretanju zaraznih bolesti i internacionalna razmjena informacija
- Terenska intervencija djelatnika Službe u slučaju nepoznatih bolesti, neobičnog načina širenja bolesti i drugih pojedinačnih i grupnih pojava bolesti koje mogu prethoditi ili ukazuju na incident sa mogućim

velikim posljedicama po zdravlje stanovnika – obično zahtjeva veći obim uzimanja uzoraka (humanih, iz vanjske okoline) – prosječno 2-5 takvih incidenata godišnje;

- Trajna opskrba referentnih laboratorija s dijagnostičkim testovima i opremom za potvrđivanje bolesti koja je obvezna zakonom o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti i osiguranje hitne nabave novih testova u slučaju potrebe protuepidemijske intervencije.

Bakteriološka i virološka, te druga mikrobiološka dijagnostika u epidemiološkom nadzoru i intervenciji

Mikrobiološku dijagnostiku u izvanrednim situacijama, kao i u rutinskom, istraživačkom i protuepidemijskom poslu Službe za epidemiologiju obavljaju Nacionalni referentni laboratoriji HZJZ-a uz suradnju ekoloških laboratorija HZJZ-a (mikrobioloških i fizikalno-kemijskih, ukoliko se radi o uzorcima iz vanjske okoline).

1. Za potrebe hitnog prelaska na rad u izvanrednoj situaciji Nacionalni referentni laboratoriji HZJZ-a moraju kontinuirano provoditi dijagnostiku pojedinačnih oboljenja i dijagnostiku u epidemijama na zahtjev Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti HZJZ-a, kao i dijagnostiku u posebnim istraživanjima koje provodi Služba za epidemiologiju:

- seroepidemiološka istraživanja u populaciji,
- dijagnostika zoonoza iz uzoraka životinja,
- dijagnostika iz uzoraka iz vanjske sredine i dr.
- potvrđivačka dijagnostika.

Ova vrhunska mikrobiološka dijagnostika koja se obavlja na nacionalnoj razini i predstavlja najsloženiju mikrobiološku djelatnost u zemlji, radi se u sklopu epidemiološkog nadzora nad zaraznim bolestima.

2. Za sve ove poslove nužno je:

- osigurati dijagnostičke testove,
- osigurati zalihe zbog potrebe stalne pripravnosti i trajnog praćenja kretanja zaraznih bolesti iz podataka (rezultata pretraga) laboratorija,
- organizirati hitnu nabavu dijagnostičkih testova u slučaju epidemiološke potrebe izvan predviđenih planiranih potreba (što zahtjeva posebnu logistiku i financiranje sa pozicija predviđenih u proračunu za izvanredna stanja).

3. Za potrebe održavanja Nacionalnog referentnog mikrobiološkog posla u funkciji protuepidemijske epidemiološke zaštite na nacionalnoj razini nužno je redovito i u opsegu koji obavlja svaki mikrobiološki laboratorij županijskog zavoda za javno zdravstvo, provoditi rutinsku laboratorijsku dijagnostiku na sekundarnoj razini

-izrada projekta obavljanja rutinske dijagnostike u Nacionalnim laboratorijima HZJZ-a na sentinel sistemu, koji bi obvezivao dio zdravstvenih ustanova i liječnika primarne zdravstvene zaštite iz cijele Hrvatske da šalju uzorke na mikrobiološku dijagnostiku u HZJZ, što bi bilo optimalno i s aspekta praćenja zaraznih bolesti u čitavoj zemlji iz podataka laboratorija.

4. mikrobiološka obvezna potvrđivanje prema Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti nužna je za nadzor nad zaraznim bolestima i besplatna za sve poslove obvezne potvrđivanja uzročnika zaraznih bolesti prema Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti.

5. Poslovi vanjskog stručnog nadzora nad radom laboratorija u zemlji:

- sudjelovanje na radnim sastancima organiziranim od strane Europskog Centra za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti (ECDC)
- izvršavanje obveza obavljanja pretraga za potrebe vanjskog stručnog nadzora
- izvršavanje obveza prema stručnim povjerenstvima ECDC-a, SZO-a i europskih referentnih laboratorija koji obavljaju vanjski supranacionalni nadzor nad radom laboratorija.

6. Dodatno osposobljavanje laboratorija za dijagnostiku i karakterizaciju bioloških i kemijskih agenasa koji se mogu zloupotrijebiti:

- Osiguranje odgovarajuće razine sigurnosti laboratorija
- Osposobljavanje laboratorijskog osoblja
- Nabava reagensa.

Program masovnog cijepljenja i cijepljenja grupa pod povećanim rizikom od zaraznih bolesti u funkciji prevencije i smanjenja morbiditeta kod pojave incidentnih stanja

1. Edukacija zdravstvenih djelatnika iz područja obveznih cijepljenja i cijepljenja osoba pod povećanim rizikom (edukacija edukatora – kontinuirano, sa najmanje 2 tečaja za zdravstvene djelatnike godišnje)

2. Edukacija stanovništva iz područja obveznih i masovnih cijepljenja

- plan edukacije populacije iz područja cijepljenja za Hrvatsku
- edukacija putem medija

-preko edukacije edukatora.

3. Provođenje cijepljenja zdravstvenih djelatnika protiv sezonske gripe i drugih zaraznih bolesti

-izrada programa cijepljenja,

-provedba u suradnji s epidemiološkom službom županijskih zavoda i hospitalnim povjerenstvima za bolničke infekcije,

-praćenje i evaluacija cijepljenja.

4. Izrada plana osiguravanja cjepiva za izvanredne situacije na temelju praćenja epidemiološke situacije i procjene mogućih većih izvanrednih situacija u suradnji s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje i Ministarstvom zdravstva RH

5. Rad na uspostavi kompjutorskog praćenja potrošnje lijekova i cjepiva te uspostavi Nacionalnog imunizacijskog registra.

Unaprjeđenje praćenja respiratornih infekcija

COVID-19 pandemija dodatno je potencirala potrebu unaprjeđenje sustava praćenja respiratornih infekcija u Hrvatskoj u sklopu primarne, sekundarne i tercijarne razine zdravstvene zaštite, s obzirom da respiratorni patogeni imaju najveći potencijal izazivanja novih pandemija. Posebno je važno izgraditi kontinuirani sustav praćenja teških respiratornih infekcija, kao što je predviđeno postojećim preporukama i protokolima praćenja i izvještavanja Europskog centra za kontrolu bolesti i Svjetske zdravstvene organizacije. Uspostava praćenja osoba hospitaliziranih zbog teških respiratornih infekcija zahtijeva unaprjeđenje i povezivanje već postojećih baza podataka pozicioniranih u različitim sustavima (NAJS, CEZIH, e-Vac, bolnički informacijski sustavi, laboratorijska baza testiranja i sekvenciranja). Zbog svega navedenog još je u prosincu 2022. Ministarstvu zdravstva upućena zamolba za osnivanjem Radne skupine za izradu Pravilnika o integriranom praćenju respiratornih infekcija.

Tijekom 2023. nastavio se bilježiti povećani broj prijava tuberkuloze među stranim državljanima u Republici Hrvatskoj, o čemu je Ministarstvo zdravstva također obaviješteno radi potrebe žurne uspostave boljeg nadzora nad stranim državljanima koji dolaze iz država s visokom incidencijom tuberkuloze, a u svrhu sprječavanja pogoršanja epidemiološke situacije s tuberkulozom.

Nadzor nad bolničkim infekcijama

Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti HZJZ-a, ujedno i Referentni centar za epidemiologiju Ministarstva zdravstva RH, svojim je aktivnostima u osamdesetim godinama presudno pridonijela uspostavi legislative i ustroja sprečavanja i suzbijanja bolničkih infekcija u Hrvatskoj. Danas međutim prema važećim propisima Služba nema izravan uvid niti nadzor nad stanjem provedbe propisima predviđenih mjera i aktivnosti za sprečavanje bolničkih infekcija.

Obavijesti o epidemijama u bolnicama koje u skladu sa zakonom Služba redovito dobiva, i u okviru svoje funkcije usmjerava i koordinira njihovo suzbijanje, u nekim slučajevima i izravno intervenira, pokazuju da unatoč općenito razmjerno solidnoj i poboljšanoj razini sigurnosti, u bolnicama postoje potencijalne mogućnosti za širenje nekih vrlo opasnih zaraza, ukoliko bi se one tamo unijele prijemom takvih bolesnika. Stoga se procjenjuje da je u cilju izbjegavanja teških bolničkih epidemija bolesti kao što su tropske hemoragijske groznice (Ebola i dr), SARS, MERS-CoV, novi koronavirus 2019-nCoV ili sl. nužno planski i sustavno ojačati postojeću međusobnu povezanost i suradnju između Službe za epidemiologiju – Referentnog centra za epidemiologiju i Referentnog centra za hospitalne infekcije i Povjerenstva za hospitalne infekcije Ministarstva zdravstva, kao bi se zajednički intenzivnije potakle aktivnosti nužne za postizanje više razine sigurnosti u bolnicama a što uključuje poboljšanje tehničkih i gradbenih uvjeta bolnica nužnih za sprečavanje širenja infekcija (uvjeti izolacije i dr.), zadovoljavajuću opremljenost kadrovima i stručnost kadrova i dr.

Poslovi:

-zajednički sastanci radi analize godišnjih izvješća bolnica

-projekt snimanja uvjeta izolacije u našim bolnicama radi zajedničkog predlaganja nadležnim organima ciljanih poboljšanja.

Koordinacija rada na praćenju i suzbijanju antropozoonoza

Jačanje postojećeg i zakonom obveznog sustav međusobnog informiranja o bolestima ljudi i životinja između epidemiološke službe i Veterinarske službe.

Ponovna uspostava rada interdisciplinarnih tijela za ovo područje.

Potrebe za lijekovima, uključivo i cjepivima u izvanrednim stanjima

Procjena potreba za lijekovima, antidotima i cjepivima u slučaju izvanrednog stanja.

Definiranje načina nabave i izvora plaćanja dodatnih količina lijekova, antidota i cjepiva za izvanredna stanja (u suradnji s HZZO i Ministarstvom zdravstva), sudjelovanje u mehanizmu zajedničke nabave lijekova, cjepiva i osobne zaštitne opreme na razini EU („joint procurement“).

Priprema distribucije lijekova, antidota i cjepiva do mjesta primjene.

Priprema načina primjene lijekova, antidota, cjepiva (mogućnosti: pozivanje ljudi u ambulate, primjena lijekova, antidota i cjepiva u nezdavstvenim ustanovama – škole, radne organizacije, improvizirani cjepljivni punktovi i dr).

Pripremanje informacijskog sustava za evidentiranje osoba koje su primile lijek, antidot ili cjepivo, te praćenje ishoda – uspjeha terapije i/ili cijepljenja, kao i nuspojava.

Edukacija zdravstvenih djelatnika i svih drugih uključenih u smanjenje štete.

Registar za HIV, virusni hepatitis, spolno prenosive bolesti, - praćenje i nadzor i prevencija

Nastavlja se rad na unaprjeđenju funkcionalnosti elektroničkog registra za HIV i pojačanog praćenja hepatitisa B i C u sklopu jedinstvenog informatičkog sustava prijavljivanja zaraznih bolesti (NAJS) i Registra zaraznih bolesti

Provodit će se kontinuirano praćenje i evaluacija kretanja spolno prenosivih bolesti, virusnih hepatitisa i infekcije HIV-om te predlaganje i u skladu s nadležnostima provođenje mjera sprečavanja i suzbijanja bolesti.

Sudjelovanje u provedbi preventivnih i istraživačkih aktivnosti te pružanje stručne podrške i pomoći drugim ustanovama, djelatnostima i organizacijama civilnog društva u aktivnostima vezanim uz epidemiološka istraživanja i prevenciju infekcije HIV-om te krvlju i spolno prenosivih infekcija.

Sudjelovanje u radu Nacionalnog povjerenstva za suzbijanje HIV/AIDS-a.

Sudjelovanje u aktivnostima unaprjeđenja provedbe i evaluacije te promicanja cijepljenja protiv HPV-a.

Pružanje stručne pomoći u organizaciji i sudjelovanje u provedbi godišnjih stručnih simpozija i edukativno promotivnih aktivnosti za obilježavanje Svjetskog dana AIDS-a i Svjetskog dana virusnih hepatitisa.

Nacionalni preventivni program za sprečavanje raka vrata maternice

Nastavlja se s koordiniranjem reorganiziranog Nacionalnog preventivnog programa za sprečavanje i rano otkrivanje raka vrata maternice.

Sudjelovanje u radu radne skupine Ministarstva zdravstva RH za Nacionalni program ranog otkrivanja raka vrata maternice.

Pružanje stručne pomoći u organizaciji i sudjelovanje u provedbi godišnjih stručnih simpozija i drugih edukativno promotivnih aktivnosti za obilježavanje Europskog tjedna prevencije raka vrata maternice i Dana mimoza (nacionalnog dana prevencije raka vrata maternice).

Zdravstveno prosvjeđivanje

Kontinuirano se provodi zdravstveno prosvjeđivanje javnosti o zaštiti od zaraznih bolesti te unaprjeđenja zdravlja putem svih dostupnih medija.

Sudjelovanje u ažuriranju i uređivanju mrežnih stranica HZJZ-a te mobilnih aplikacija i drugih edukativnih internetskih platformi.

2. SLUŽBA ZA EPIDEMIOLOGIJU I PREVENCIJU KRONIČNIH NEZARAZNIH BOLESTI

Koordiniranje, stručno usmjeravanje i nadziranje rada zavoda za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave

Služba u okviru Referentnog centra za epidemiologiju Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske sudjeluje u koordinaciji aktivnosti u području epidemiologije i prevencije kroničnih nezaraznih bolesti u zavodima za javno zdravstvo uz planiranje i sudjelovanje u provođenju edukativnih skupova te zdravstvenom prosvjećivanju opće i posebnih populacijskih skupina.

Obavljat će se konzilijarne i aktivnosti koordinacije za područje kroničnih nezarazne bolesti za sve zavode za javno zdravstvo. U tom smislu pružat će se stručna pomoć vezano uz primjenu epidemioloških metoda u području planiranja prikupljanja podataka, obrade podataka te izrade i analize pokazatelja za odabrane prioritete iz područja kroničnih nezaraznih bolesti.

Trajno će se održavati kontakti sa županijskim zavodima za javno zdravstvo, poticati uspostava funkcionalne mreže stručnjaka na području epidemiologije i prevencije kroničnih nezaraznih bolesti uz intersektorsku suradnju, pružanje stručno metodoloških savjeta vezano uz odabir i utvrđivanje prioriteta te sudjelovati u kreiranju, koordiniranju, provođenju, monitoringu i evaluaciji učinkovitosti programa prevencije kroničnih nezaraznih bolesti na nacionalnoj i lokalnoj razini. Isto tako pružat će se stručno metodološka pomoć drugim institucijama i nevladinim organizacijama, u osmišljavanju i prezentaciji preporuka i informacija na ovom području.

Sudjelovati će u prikupljanju i analizi izvješća, uz daljnju razradu i unaprijeđenje indikatora izvršenja na mjesečnoj i prema potrebi polugodišnjoj i godišnjoj razini te izvještavati HZZO o radu zavoda za javno zdravstvo u području epidemiologije i prevencije kroničnih nezaraznih bolesti.

Sudjelovanje u analizi podataka iz panela o rizičnim čimbenicima za kronične nezarazne bolesti
Procijenit će se pojavnost rizičnih čimbenika za kronične nezarazne bolesti i to: pušenje, debljina, hipertenzija, šećerna bolest i KOPB. Služba će sudjelovati u analizi podataka za kronične nezarazne bolesti iz podataka panela koji se ispunjavaju na razini primarne zdravstvene zaštite. Rezultati će biti prikazani za nacionalnu i županijske razine.

Sudjelovanje u osmišljavanju mjera prevencije kroničnih nezaraznih bolesti na razini primarne zdravstvene zaštite

U suradnji sa županijskim zavodima za javno zdravstvo i liječnicima primarne zdravstvene zaštite osmislić će se mjere prevencije kroničnih nezaraznih bolesti uključujući ozljede i mentalne poremećaje koje bi se provodile na razini primarne zdravstvene zaštite, a koje imaju za cilj osvješćivanje korisnika zdravstvene zaštite o važnosti i mogućnostima prevencije, ranog otkrivanja te prevencije komplikacija nezaraznih bolesti. Bit će osmišljeni, te na web stranici Zavoda objavljene edukativne brošure o prevenciji bolesti srca i krvnih žila, šećerne bolesti, hipertenzije i kronične opstruktivne plućne bolesti, ozljeda i mentalnih poremećaja. Bit će organizirana edukacija županijskih edukatora o zdravstvenom prosvjećivanju korisnika zdravstvene zaštite putem uporabe preventivnih brošura u svakodnevnom radu u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

3. SLUŽBA ZA JAVNO ZDRAVSTVO

Koordiniranje, stručno usmjeravanje i nadziranje rada zavoda za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave

Prikupljat će se i analizirati izvješća uz daljnju razradu i unaprjeđenje izvješća i indikatora izvršenja na mjesečnoj i prema potrebi polugodišnjoj i godišnjoj razini te izvještavati HZZO iz djelatnosti javnog zdravstva županijskih zavoda za javno zdravstvo.

Za potrebe županijskih zavoda za javno zdravstvo pružat će se kontinuirana stručna savjetodavna pomoć te nadzor njihovog rada temeljem predloženih indikatora provedbe. U suradnji sa županijskim zavodima nastaviti će se nadzor nad prikupljanjem podataka iz individualnih zdravstveno-statističkih obrazaca/slogova (bolnička statistika, statistika prijava poroda, perinatalnih smrti i pobačaja) praćenjem obuhvata prijavljivanja u odnosu na kretanja prethodnih godina te kontrolom kvalitete podataka. U suradnji sa županijskim zavodima nastaviti će se rad na poboljšanju kvalitete podataka iz specijalističko-konzilijarne i godišnjeg izvješća o radu stacionarne zdravstvene zaštite. Nastaviti će se dostava podataka iz CEZIH-a županijskim zavodima te i dalje pružati metodološka podrška. U suradnji s Ministarstvom zdravstva i Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje nastaviti će se rad na proširenju seta podataka koji se putem CEZIH-a prikuplja iz primarne zdravstvene zaštite, a provoditi će se i testne analize podataka iz e-Računa HZZO za specijalističko-konzilijarnu djelatnost.

Vođenje Nacionalnog registra pružatelja zdravstvene zaštite (NRPZZ)

Kontinuirano će se pratiti i obrađivati svi podaci iz NRPZZ o zdravstvenim ustanovama, trgovačkim društvima za obavljanje zdravstvene djelatnosti i drugim zdravstvenim organizacijskim jedinicama prema vrsti ustanove, osnivaču, odobrenim djelatnostima, radnicima pružatelja zdravstvene zaštite i povijesti promjene bilo kojeg obilježja te na zahtjev dostavljati stručnim službama Ministarstva zdravstva. NRPZZ je usuglašen sa standardima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje zbog lakšeg praćenja i razmjene podataka. Baza podataka se redovito ažurira i dostavlja Direkciji HZZO. Baza podataka dopuniti će se podacima o licenci zdravstvenih radnika. Podaci o zdravstvenim ustanovama i dalje će se dopunjavati OIB-om ustanove. Nastaviti će se rad na objedinjavanju baza podataka NRPZZ i bolnički liječenih pacijenata usklađivanjem naziva, šifri ustanova (OIB, HZZO šifra), šiframa djelatnosti stacionarne i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite. Projekt uspostave Nacionalnog registra pružatelja zdravstvene zaštite dio je ukupnog projekta o isporuci *modula* jedinstvene računalne platforme Nacionalnog javnozdravstvenog informacijskog sustava Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo koji vodi HZJZ.

Sudjelovanje u povjerenstvima i tijelima koja daju stručna mišljenja i provode istraživanja temeljena na pokazateljima o zdravstvenom stanju i radu zdravstvenih službi

Za potrebe Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje sudjelovanja u različitim povjerenstvima i radnim skupinama za izradu stručnih mišljenja i studija temeljenih na pokazateljima o zdravstvenom stanju i radu zdravstvenih službi.

Sudjelovanje u razvoju zdravstveno informacijskog sustava

U okviru projekta Nacionalni zdravstveni informacijski sustav sudjelovat će se u svim radnim skupinama koje će organizirati i sazivati HZZO. U okviru radnih skupina davati će se stručna mišljenja i prijedlozi za daljnji razvoj ovoga sustava. Nastaviti će se rad na programskom ujednačavanju s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje (standardi u primjeni šifrnika, razvoj pokazatelja iz bolničke statistike potrebnih za javnozdravstvene svrhe i praćenja zdravstvene potrošnje, razvoj pokazatelja iz specijalističko-konzilijarne djelatnosti, zajedničko usklađivanje i razvoj pokazatelja prema standardima EUROSTAT-a, razvoj indikatora iz primarne zdravstvene zaštite korištenjem podataka iz CEZIH-a, nadopuna podataka koji se prikupljaju temeljem CEZIH-a, razvoj i ugradnja logičkih kontrola u panele unutar CEZIH-a). Raditi će se na izvještajnom sustavu za izradu izvješća iz primarne zdravstvene zaštite prikupljene putem CEZIH-a. Prikupljat će se podaci o izdacima za zdravstvene usluge prema metodologiji Sustava zdravstvenih računa i u suradnji s HZZO i drugim ustanovama raditi na unaprjeđenju njihove kvalitete i obuhvata.

Koordinacija provedbe Nacionalnog preventivnog programa ranog otkrivanja slabovidnosti

Prikupljat će se podaci o provedbi Nacionalnog preventivnog programa ranog otkrivanja slabovidnosti i obrađivati na mjesečnoj i godišnjoj razini. Podaci se prate kroz Registar NPP-a ranog otkrivanja slabovidnosti i temeljem posebne evidencije HZJZ o provedbi programa prema županijama i prema pojedinim provoditeljima (ustanovama koje imaju sklopljene dodatne ugovore s HZZO-om za provedbu ovog programa)

4. SLUŽBA ZA ŠKOLSKU MEDICINU, MENTALNO ZDRAVLJE I PREVENCIJU OVISNOSTI

Koordiniranje i stručno usmjeravanje rada Zavoda za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave

Provodit će se koordinacija i stručno usmjeravanje djelatnosti mentalnog zdravlja, prevencije i izvanbolničkog liječenja ovisnosti u zavodima za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave putem sastanaka, simpozija, radnih grupa, edukacija i evaluacijama. Rad će se kontinuirano pratiti prikupljanjem, obradom i analizom mjesečnih izvješća o radu iz svakog zavoda za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave, te izradom i dostavljanjem objedinjenog mjesečnog izvješća uz interpretaciju za sve zavode za javno zdravstvo Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje. Analize podataka prikazivat će se na odgovarajućim stručnim skupovima te kao godišnja analiza rada, usporedba među županijama i s proteklom godinama.

Provodit će se koordinacija i stručno usmjeravanje djelatnosti preventivno-odgojnih mjera školske djece i studenata (djelatnost školske i sveučilišne medicine) u zavodima za javno zdravstvo jedinica regionalne (područne) samouprave putem sastanaka, simpozija, radnih grupa, edukacija i evaluacija. Rad će se kontinuirano pratiti prikupljanjem, obradom i analizom mjesečnih izvješća o radu iz svakog zavoda za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave, te izradom i dostavljanjem objedinjenog mjesečnog izvješća uz interpretaciju za sve zavode za javno zdravstvo Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje. Rad će se kontinuirano pratiti prikupljanjem, obradom i analizom godišnjih izvješća o utvrđenim bolestima i stanjima na sistematskim pregledima. Analize podataka prikazivat će se na odgovarajućim stručnim skupovima te kao godišnja analiza rada, usporedba među županijama i s proteklom godinama. Sukladno potreba s terena te promjenama u radu djelatnosti, sudjelovat će se u prilagodbama i unaprjeđenju računalne aplikacije u djelatnostima.

Uspostava studentske ambulante u suradnji s Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu:

Na sastanku održanom 27.10.2022. na Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje na kojem su sudjelovale dr. Veronika Laušin, prof.dr.sc. Mirjana Kujundžić Tiljak i prim.dr.med. Ivana Pavić Šimetin, utvrđena je nužnost pojačane zdravstvene skrbi za studente medicine Sveučilišta u Zagrebu zbog posebnog utjecaja pandemije upravo na ovu grupaciju mladih. Mladost je prepoznata kao najosjetljiviji razvojni period za negativne posljedice pandemije na mentalno zdravlje i dobrobit. Ova grupacija mladih ljudi uslijed akademskih zahtjeva bila je i nadalje treba biti pojačano izložena riziku od zaraze, riziku da će zarazu prenijeti na osjetljive članove kućanstva, te nužnosti da pojačano provode protuepidemijske mjere uključujući nošenje maski na svim oblicima nastave koji se provode u zdravstvenim ustanovama. Dodatan stres u Zagrebu predstavljaju potresi, ne samo u pogledu mentalnog zdravlja i dobrobiti studenta već i u pogledu narušene infrastrukture od pitanja stanovanja do pitanja provođenja nastava na novim dislociranim lokacijama i zdravstvenim ustanovama oštećenim potresom. Mladost je i inače razdoblje u kojem posebno treba voditi brigu o pitanju mentalnog zdravlja i prevencije ovisnosti o reproduktivnom zdravlju i spolno-prenosivim bolestima, a kod studenta medicina i o profesionalnim zarazama. Dodatno je pitanje učestale kontrole vidne oštine kao i drugih specifičnih pitanja ove razvojne dobi a posebno vezano uz studij medicine. Zaključeno je da će u slučaju da Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i nadalje, tijekom 2023. iskaže potrebu za osnivanjem posebne studentske ambulante, Hrvatski zavod za javno zdravstvo u okviru ovog programa zajedno s Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu osnovati studentsku ambulantu. Ona bi za početak bila usmjerena jačanju preventivne i specifične zdravstvene zaštite studenta medicine Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, dok bi u daljnjim koracima trebalo razmotriti mogućnost kurativne kao i skrbi za druge studente.

5. AKTIVNOSTI PROMICANJA ZDRAVLJA

Koordiniranje i stručno usmjeravanje rada na promicanju zdravlja unutar mreže zavoda za javno zdravstvo

Koordinirat će se i stručno usmjeravati razvoj i osnaživanje osnovne mreže stručnjaka za promicanje zdravlja u županijskim zavodima za javno zdravstvo, pružat će kontinuiranu stručnu i savjetodavnu pomoć, evaluirati rad te pratiti pokazatelje izvršenja predviđenih aktivnosti. Analizirat će se mjesečna izvješća iz zavoda za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave s pozicije provođenja aktivnosti promicanja zdravlja iz higijensko-epidemiološke djelatnosti, javnozdravstvene djelatnosti i djelatnosti zaštite mentalnog zdravlja i prevencije ovisnosti.

Koordinirat će se i unaprjeđivati aktivnosti promicanja zdravlja unutar naše ustanove, s obzirom da se ove aktivnosti provode u više stručnih službi jer zahtjeva multidisciplinarni pristup. Koordinacija je neophodna radi optimalnog usmjeravanja resursa. Posebno će se usmjeriti aktivnosti prema vulnerabilnim skupinama stanovništva uključujući osobe s invaliditetom i djecu, okolišnim rizicima za zdravlje te rizicima za zdravlje vezanim uz razvoj kroničnih nezaraznih bolesti.

Razvoj i koordinacija rada u oglednim modelima savjetovališta

Kako se planira dugoročno djelovanje na unaprjeđenju savjetovališnog rada županijskih zavoda, potrebno je nastaviti s radom radilišta u kojima bi se razvijali ogledni oblici savjetovališnog rada i modeli dobre prakse. Ta je aktivnost od osobite važnosti jer omogućuje konkretnu provedbu posebnih programa, testiranje algoritama i povezivanje teorije i prakse. Savjetovališni rad obuhvaća pojedinačni i/ili grupni rad s korisnicima radi očuvanja zdravlja, prevencije rizika koji ga narušavaju i vode u razvoj bolesti. Provode se ova savjetovališta:

- Savjetovalište za promicanje pravilne prehrane i tjelesne aktivnosti
- Savjetovalište za promicanje mentalnog zdravlja
- Savjetovalište za promicanje spolnog zdravlja

TIMOVİ ZA POTREBE OBAVLJANJA AKTIVNOSTI PROMICANJA ZDRAVLJA (Izmjene i dopune Mreže javne zdravstvene službe u djelatnosti javno zdravstvo, NN 113/2015 u Tablici I.11. MREŽA TIMOVA U DJELATNOSTI JAVNOG ZDRAVSTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ – PO ŽUPANIJAMA/GRADU ZAGREBU navede se tri tima pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo za potrebe obavljanja aktivnosti promicanja zdravlja):

TIM 1

dr.sc. Marijan Erceg, dr. med., spec. epidemiologije 40%
Dinka Nakić, dr. med., spec. epidemiologije 30%
Matej Landeka, dr. med., spec. epidemiologije 30%
Lana Kasumović dipl.san.ing. 50%
Sanja Meštrić, dipl. san. ing. 50%

TIM 2

Vesna Štefančić, dr.med. spec. javnog zdravstva 50%
Matej Landeka, dr. med., spec. epidemiologije 50%
Martina Ivanić, dipl. med. techn. 100%

TIM 3

Dinka Nakić, dr. med., spec. epidemiologije 40%
Diana Jovičić Burić, dr. med., spec. epidemiologije 60%
Sanja Vučagić, bacc. san. ing. 100%

6. SLUŽBA ZA MIKROBIOLOGIJU

Naziv programa: AKCIJA – UZROČNICI TUBERKULOZE (MOLEKULARNA EPIDEMIOLOGIJA TUBERKULOZE - GENOTIPIZACIJA SOJEVA *M. tuberculosis*)

Ime i prezime voditelja programa: doc.dr.sc.Ljiljana Žmak , prim. dr. med.

Opis poslova

Na nacionalnoj razini prospektivna populacijska studija genotipizacije svih novoizoliranih sojeva *M. tuberculosis*, provodi se više od 10g., a od 2009. do kraja 2021. godine genotipovi sojeva tipizirani korištenjem 24 MIRU-markera dodavali su se u registar Odsjeka za tuberkulozu Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti.

Od početka 2022. godine provodi se prospektivno sekvencioniranje čitavog genoma sojeva *M. tuberculosis* kojim će se, uz praćenje prijenosa bolesti, moći pratiti i mutacije koje izazivaju rezistenciju na antituberkulotske lijekove.

Materijalni troškovi

Za 300 sojeva radit će se:

Izolacija DNA iz poraslih kultura *M. tuberculosis*

Procjena čistoće i koncentracije DNA

Priprema knjižnice za sekvenciranje

Sekvenciranje čitavog genoma

Analiza dobivenih podataka putem internetskih platformi otvorenog pristupa te programa za analizu lanaca prijenosa

Unos dobivenih podataka u baze podataka (platforma ECDC-a EpiPulse za multirezistentne sojeve)

Izvešće (kratki sadržaj)

Genotipizacijom sojeva *M. tuberculosis* kod svih novootkrivenih bolesnika stvara se nacionalna baza podataka. Na taj način je moguće pratiti puteve prijenosa tuberkuloze u Hrvatskoj na lokalnoj i nacionalnoj razini te uspoređivati genotipove s onima u svjetskim bazama podataka. Moguće je razdvojiti da li se radi o nedavnom prijenosu ili o reaktivaciji već postojeće bolesti. Dobiveni rezultati se šalju u europske baze (posebno praćenje rezistentne tuberkuloze).

Naziv programa: AKCIJA –UZROČNICI VIRUSNIH EPIDEMIJA – VIRUSI INFLUENCE

Ime i prezime voditelja programa: doc.dr.sc. Irena Tabain, dr. med.

Opis poslova

Ciljna grupa: Bolesnici sa sindrom influence, dob: 0-99. god. (po epidemiološkoj potrebi rade se pretrage i na RSV, adeno., te parainfluenca viruse).

Iz kliničkih materijala (obrisak nazofarinksa u transportnom mediju, nazofaringealni sekret), nakon otklanjanja sluzi i centrifugiranja, supernatant se inokulira u staničnu kulturu; sediment se pretražuje pomoću monoklonskih protutijela (komercijalnih-za tip A i B, te CDC-protutijela za tip A-podtip H5) u imunofluorescentnom testu i molekularnim metodama na prisustvo v. influence, a po epidemiološkoj potrebi i na prisustvo drugih respiratornih virusa. Ukoliko je dokazan virus influence izolacija se vrši u staničnoj kulturi (MDCK), a potom i u oplođenom kokošjem jajetu. Tipizacija i subtipizacija izoliranog virusa influence tip A (H1N1, H3N2, H5N1 i dr.) radi se HI i molekularne metode.

Materijalni troškovi

Detekcija virusa influence u 2000 uzoraka korištenjem molekularnih metoda (RT-PCR). Izolacija virusa u staničnoj kulturi i tipizacija dokazanih virusa molekularnim metodama. . Serodijagnostika se radi iz 400 uzoraka.

Izvešće (kratki sadržaj)

Za implementaciju najvažnijih javnozdravstvenih mjera izuzetno je važno praćenje kretanja virusa influence u populaciji. Nakon izvršenog programa saznali bi kretanje (epidemiološku sliku) virusa influence u Hrvatskoj. Također bi se pratila pojava eventualnih novih podtipova virusa. Izveštaj o rezultatima pretraga se šalju putem Flunet mreže SZO i svim relevantnim ustanovama u zemlji i svijetu.

Naziv programa: AKCIJA –UZROČNICI VIRUSNIH EPIDEMIJA - ENTEROVIRUSI

Ime i prezime voditelja programa: doc. dr.sc. Irena Tabain, dr.med.

Opis poslova

Iz kliničkih materijala (stolica), nakon prethodne obrade i centrifugiranja, supernatant se inokulira u staničnu kulturu, te prati razvoj citopatičnog učinka (CPU). Po pojavi CPU vrši se tipizacija izoliranog virusa pomoću monoklonskih protutijela u testu neutralizacije ili izravne imunofluorescencije.

Detekcija enterovirusa u cerebrospinalnom likvoru i obrisku ždrijela se radi metodom molekularne dijagnostike (RT-PCR) kao osjetljivije i brže metode.

Materijalni troškovi

Materijalni troškovi za 250 uzoraka. Izolacija u staničnoj kulturi i molekularnu dijagnostiku te tipizaciju enterovirusa.

Izvešće (kratki sadržaj)

Provođenje opisanog programa pruža informaciju o pojavi i kretanju (epidemiološku sliku) pojedinih enterovirusa (coxsackievirusa, enterovirusa, echovirusa i parechovirusa), kao uzročnika bolesti koji se šire fekalno-oralnim putem u Hrvatskoj. Enterovirusi uzrokuju različite kliničke slike (nediferencirana febrilna oboljenja ljeti, serozni meningitisi, osipne bolesti itd.).

7. SLUŽBA ZA ZDRAVSTVENU EKOLOGIJU

Koordinacija i provođenje mjera zaštite zdravlja stanovništva od štetnih čimbenika okoliša.

Zdravstveno prosvječivanje i promicanje zdravlja usmjereno zdravstvenoj ispravnosti hrane, vode za piće i predmeta opće uporabe, te zaštiti zdravlja od štetnih faktora okoliša.

Služba za zdravstvenu ekologiju sudjeluje u kreiranju zdravstveno promotivnih aktivnosti i materijala i isto tako provodi i zdravstveni odgoj pučanstva, posebno vezano uz davanje preporuka o COVID-19 u okolišu, o zdravstvenoj ispravnosti hrane, vode za piće, predmeta opće uporabe, te o zaštiti zdravlja od drugih štetnih čimbenika okoliša. U suradnji s medijima, putem članaka u novinama i emisija na televiziji, te putem predavanja, organiziranih akcija promocije zdravlja, kao i putem posebnih brošura, letaka, plakata itd, pučanstvo se informira i savjetuje o zdravim načinima ponašanja i života, te isto tako o aktualnim problemima iz područja okoliša i zdravlja.

Razvoj zdravstvenog informacijskog sustava, kreiranje i praćenje indikatora stanja okoliša i utjecaja okoliša na zdravlje

Kontinuirano se radi na kreiranju indikatora stanja okoliša i utjecaja okoliša na zdravlje, prikupljaju se i evaluiraju podaci i prate pokazatelji o COVID-19 u okolišu, o zdravstvenoj ispravnosti hrane, predmeta opće uporabe, vode za piće i drugih voda, o epidemijama koje se prenose hranom i vodom, o klimatskim promjenama i njihovom utjecaju na zdravlje, te isto tako i o svim drugim medijima okoliša i njihovom utjecaju na zdravlje.

Podaci se prikupljaju od Službi za zdravstvenu ekologiju županijskih zavoda za javno zdravstvo, od drugih laboratorija i institucija koje se bave okolišem. Radi se godišnje o cca 45.000 mikrobioloških i 30.000 kemijski pregledanih uzoraka namirnica, 2.000 mikrobiološki i 5.000 kemijski pregledanih predmeta opće uporabe, te 25.000 kemijski i 27.000 mikrobiološki pregledanih uzoraka vode za piće o čemu se sukladno propisima pripremaju i objavljuju izvještaji.

Tijekom 2024. godine nastavit će se rad na informatičkom povezivanju sudionika, te informatizaciji izvješćivanja i praćenja medija okoliša i njihova utjecaja na zdravlje.

Koordiniranje, stručno usmjeravanje i nadziranje rada djelatnosti za zdravstvenu ekologiju zavoda za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave.

Služba za zdravstvenu ekologiju zavoda je stručno metodološko središte za sva pitanja vezana uz zaštitu zdravlja pučanstva od štetnih čimbenika okoliša. Glede toga se dnevno obavljaju konzultacije i savjetovanje s kolegama na terenu.

Prilikom svake dojava o pojavi opasnosti za zdravlje ili stručne procjene da postoji rizik za zdravlje pučanstva u svezi s nekim od faktora okoliša, stručni timovi odlaze na teren gdje se na licu mjesta, u suradnji s inspekcijskim službama i drugim stručnjacima uspostavlja kontrola nad rizikom i provode potrebne mjere. U slučaju incidenata na terenu djelatnici službe u suradnji s sanitarnom inspekcijom Državnog inspektorata RH operativno obavljaju niz stručnih, tehničkih, analitičkih i drugih poslova koji su vezani uz putovanje i rad na terenu.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo izrađuje planove monitoringa, nadzire provođenje monitoringa na terenu, koordinira rad zavoda za javno zdravstvo, prikuplja podatke o izvršenim analizama, te izrađuje periodičke i godišnje izvještaje.

Nastavit će se sa radom na Programu ujednačavanja i unapređenja rada službi za zdravstvenu ekologiju u županijskim zavodima za javno zdravstvo.

Tijekom godine će se na temelju vlastitih analiza makro i mikro nutrijenata u hrani, kao i na temelju literaturnih podataka nastaviti rad na ažuriranju baza podataka o sastavu namirnica i pića koja služi za evaluaciju i planiranje prehrane u institucionalnim kuhinjama uključujući bolnice i škole.

Obavljat će se nadzor nad provođenjem dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije kao mjere za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti na čitavom teritoriju Republike Hrvatske. Rečeno se obavlja putem pisanih izvješća Županijskih zavoda za javno zdravstvo o izvršenim mjerama i količinama i vrstama upotrijebljenih sredstava, kao i direktnim izvidima na terenu. Također će se provoditi i koordinacija nacionalnog monitoringa invazivnih vrsta komaraca u suradnji s županijskim zavodima za javno zdravstvo.

8. SLUŽBA ZA MEDICINSKU INFORMATIKU I BIOSTATISTIKU

Informatizacija zdravstva kroz osmišljavanje planiranje i provedbu natječaja i projekata i implementaciji, testiranju i preuzimanju rješenja u e-zdravstvu

Kontinuirano unapređenje razmjene podataka s HZZO - prihvata podataka iz CEZIH-a, slanje podataka o zdr. djelatnicima i ustanova po specifikaciji, razmjena bolničkih, mikrobioloških i primarnih zbirki podataka.

Rad u zajedničkim analitičkim timovima s HZZO-om za unapređenje kvalitete podataka.

Suradnja na servisu eNovorođenče, sudjelovanje u kontinuiranom unapređenju kvalitete i podatkovnoj analizi.

Unapređenje zdravstvenih registara, temeljnoj podršci glavnim poslovnim procesima u zdravstvu: a) ljudski resursi, b) pružatelji zdravstvenih usluga, c) korisnici zdravstvenih usluga, d) zdravstvene usluge, e) medicinski proizvodi.

Sudjelovanje u provedbi povezivanja mikrobioloških laboratorija s CEZIH-om.

Sudjelovanje u provedbi unapređenja elektroničkih zdravstvenih zapisa i aplikativnih Gx rješenja u PZZ.

Izgradnja poslovnog procesa nadzora nad zaraznim bolestima kroz integraciju s CEZIH-om – prijave zaraznih bolesti (službeni podatak), poruke o posjetu s dijagnozama zaraznih bolesti (obuhvat i rano dojavljivanje), sindromski nadzor (zemljopisni nadzor nad pojavnošću i grupiranjem skupina dijagnoza potencijalno infektivne etiologije).

Izgradnja poslovnog procesa upravljanja ljudskim resursima u zdravstvu kroz interoperabilnost s CEZIH-om, zdravstvenim komorama, ISVU-om, RegZapom i drugim matičnim registrima.

Suradnja na podršci u radu procesa bilježenja COVID testiranja, cijepljenja i izdavanja digitalnih potvrda.

Nastavak suradnje na provedbi TEHDAS2 JA projekta iz trećih programa u zajednici na poboljšanju prekogranične upotrebe zdravstvenih podataka u korist zdravlja građana, javnog zdravstva, istraživanja i inovacija.

Interoperabilnost i biostatistika

- izrada projekata uspostave interoperabilnosti svih baza podataka Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo sa sustavima na županijskoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini
- suradnja s nacionalnim zavodima za javno zdravstvo susjednih zemalja i zemalja EU
- unapređenje komunikacije i suradnje s MZ, HZZO i e-Hrvatska na projektima informatizacije i aktivna uloga u odlučivanju i predlaganju najboljih rješenja
- suradnja s međunarodnim standardizacijskim organizacijama (HL7, IHE, EuroRec i druge) i njihovim specijaliziranim domenama koje se odnose na javno zdravstvo, kvalitetu u zdravstvu i istraživanje u zdravstvu
- unapređenje automatizacije procesa i logičke kontrole prihvata podataka, izvješćivanja, statistike i redovitih prijavljivanja u javnozdravstvene registre
- izrada i provedba strategije razvoja nacionalnog javnozdravstvenog informacijskog sustava
- upotreba novih tehnoloških proizvoda i rješenja u unapređenju provedbe terenskih i laboratorijskih istraživanja, kao i istraživanja unutar sustava zdravstva
- istraživanje i podrška u povećanju dostupnosti zdravstvenih usluga na ruralnim i teško dostupnim područjima kroz informatička rješenja

Podatkovna i poslovna analitika

- uspostava redovite komunikacije voditelja registara i drugih evidencija u Zavodu s ciljem njihove integracije i učinkovite razmjene podataka
- centralizacija naručivanja opreme i rješenja u javnozdravstvenoj mreži, standardizacija informacijskih sustava
- koordinacija vanjskih suradnika i dobavljača aplikativne programske opreme, odobravanje i praćenje troškova zahtjeva za promjenama svih aplikativnih rješenja
- izrada funkcijskih specifikacija zahtjeva, uvođenje službenih šifarskih sustava, vođenje projekata izrade i implementacije informatičkih rješenja
- dokumentiranje, kontrola i izvješćivanje ispunjavanja ugovornih obveza Zavoda i vanjskih suradnika - informatičkih tvrtki

- uvođenje pravne, organizacijske, procesne i semantičke interoperabilnosti, koordinacija razmjene podataka u kontekstu poslovnih procesa
- nadzor kriterija minimalne kvalitete podataka, centralni prihvati, integracija i validacija podataka iz primarnih izvora, zdravstvenih organizacijskih jedinica
- održavanje nacionalne norme javnozdravstvenih podataka
- upravljanje zaštitom tajnosti i sigurnosti podataka

Planiranje i upravljanje u zdravstvu kroz primjenu biostatističke i epidemiološke metodologije

- analiza podataka iz CEZIH PZZ poruka o posjetu – pregledi, postupci, cijepljenja, recepti i uputnice.
- analiza podataka iz CEZIH PZZ panela kroničnih bolesti i preventivnih panela.
- unapređenje instrumenata istraživanja, nadzora i intervencija u epidemiologiji i javnom zdravstvu kroz informatička rješenja.
- upotreba naprednih informatičkih metodologija i alata u dizajnu istraživanja, unosu, obradi i sigurnosti podataka, statističkoj analizi, interpretaciji i prezentaciji rezultata.
- suradnja u izradi HSPA pokazatelja

9. SLUŽBA ZA MEDICINU RADA

Davanje stručnih mišljenja u postupku priznavanja profesionalnih bolesti, ozljeda na radu i njihovih posljedica

Na temelju Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN 80/13, 137/13, 98/19) i Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti (NN 75/14, 154/14, 79/15, 139/15, 105/16, 40/17, 66/17, 109/17, 132/17, 119/18, 41/19, 22/20, 39/20 i 2/22) kontinuirano se daju stručna mišljenja o profesionalnim bolestima, ozljedama na radu i njihovim posljedicama. Stručna mišljenja su podloga za ostvarivanje prava radnika iz zdravstvenog osiguranja na temelju profesionalne bolesti i ozljede na radu, a provode se na zahtjev Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO).

Savjetovanje i davanje stručnih mišljenja za potrebe medicinskih vještačenja u regresnim i upravnim postupcima vezanim za profesionalne bolesti i ozljede na radu

Na zahtjev HZZO-a davat će se stručna mišljenja za potrebe medicinskih vještačenja kod regresnih postupaka u slučajevima profesionalnih bolesti i ozljeda na radu. Također će se davati mišljenja te pružati savjeti i stručna objašnjenja kod prigovora i zahtjeva suda u upravnim postupcima vezanim za profesionalne bolesti, ozljede na radu i njihove posljedice.

Savjetodavna pomoć specijalistima medicine rada i sporta pri pružanju usluga specifične zdravstvene zaštite ugovorene s HZZO-om

Specijalistima medicine rada i sporta, koji su ugovorni subjekti HZZO-a, pruža se kontinuirana stručna savjetodavna pomoć pri pružanju usluga specifične zdravstvene zaštite ugovorene s HZZO-om. Savjeti i preporuke se prvenstveno odnose na primjenu kriterija u ocjeni radne sposobnosti za obavljanje rizičnih i opasnih poslova. Svrha savjetovanja je ujednačavanje i podizanje kvalitete rada specijalističkih ordinacija medicine rada koje su ugovorni subjekti HZZO-a za obavljanje usluga iz područja specifične zdravstvene zaštite. U suradnji s HZZO-om radit će se na poboljšanju kvalitete podataka i izvješća koja HZZO-u dostavljaju ordinacije medicine rada.

Sudjelovanje u razvoju zdravstveno informacijskog sustava

U okviru projekta Nacionalni zdravstveni informacijski sustav sudjelovat će se u svim radnim skupinama koje će organizirati i sazivati HZZO. U okviru radnih skupina davat će se stručna mišljenja i prijedlozi za daljnji razvoj ovoga sustava, uključujući standarde i pokazatelje vezane za profesionalne bolesti, ozljede na radu i specifičnu zdravstvenu zaštitu. Radit će se na usklađivanju pokazatelja prema standardima EUROSTAT-a, razvoju indikatora iz primarne zdravstvene zaštite odnosno ordinacija medicine rada, korištenju podataka iz CEZIH-a i na unaprjeđenju njihove kvalitete i obuhvata.

10. SLUŽBA ZA SUZBIJANJE ZLOUPORABE DROGA

Koordiniranje, stručno usmjeravanje i nadziranje rada zavoda za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave

Prikupljati će se i analizirati izvješća uz daljnju razradu i unaprjeđivanje izvješća i indikatora izvršenja na mjesečnoj i prema potrebi polugodišnjoj i godišnjoj razini a vezano za djelatnosti zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja, prevencije i izvanbolničkog liječenja ovisnosti o projektima i programima prevencije ovisnosti te o broju korisnika mjera iz Projekta resocijalizacije ovisnika (liječenih ovisnika) te izvještavati HZZO.

S ciljem osiguranja provedbe Nacionalne strategije djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2030. na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a kako bi se pripremio temelj za izgradnju koherentnog pristupa spram problematike ovisnosti, organizirat će se za predstavnike županijskih zavoda za javno zdravstvo stručni skupovi i edukacije vezano za integraciju usluga pružanja tretmana za sve vrste ovisnosti i ponašajnih ovisnosti te njihovo povezivanje sa klubovima liječenih alkoholičara i kockara.

S ciljem osiguranja provedbe Nacionalnog protokola o prikupljanju, obradi i izvještavanju o indikatoru zahtijeva za liječenjem, pratit će se njegova primjena u djelatnosti zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja, prevencije i izvanbolničkog liječenja ovisnosti.

S ciljem osiguranja provedbe Protokola suradnje između zdravstvenog i socijalnog sustava pri tretmanu i skrbi osoba s problemom ovisnosti, pratit će se njegova primjena u djelatnosti zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja, prevencije i izvanbolničkog liječenja ovisnosti.

S ciljem osiguranja provedbe Smjernica za psihosocijalni tretman ovisnosti u zdravstvenom, socijalnom i zatvorskom sustavu, pratit će se njihova primjena u djelatnosti zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja, prevencije i izvanbolničkog liječenja ovisnosti.

Tijekom 2024. provest će pilot projekt distribucije Naloksona u kojem će između ostalih kao suradnici biti uključeni i županijski zavodi za javno zdravstvo.

U suradnji sa županijskim zavodima nastaviti će se suradnja nad prikupljanjem podataka o provedenim projektima i programima prevencije ovisnosti, programima liječenja osoba s problemom ovisnosti i njihove resocijalizacije, s ciljem njihovog unosa u online aplikaciju programa i projekata koji se provode u ovom području.

U suradnji sa županijskim zavodima nastaviti će se rad na poboljšanju kvalitete podataka i godišnjeg izvješća o korisnicima uključenim u Projekt resocijalizacije ovisnika.

S ciljem podizanja kvalitete programa prevencije ovisnosti te dodatnih stručnih savjetovanja vezanih za psihosocijalne intervencije i rad s rizičnom skupinom mladih, nastaviti će se provedba ciljanih edukacija (~~MOVE~~ edukacije, edukacije o Europskim standardima za kvalitetnu prevenciju zloporabe droga, edukacije o Projektu resocijalizacije ovisnika te edukacije o Smjernicama za psihosocijalni tretman ovisnika) za djelatnike županijskih zavoda.

U provedbu dugoročne znanstvene evaluacije programa Imam stav koji je namijenjen prevenciji korištenja alkohola, cigareta i droga u školskom okruženju za ciljanu skupinu učenika 6. razreda osnovnih škola i njihovih roditelja u Zagrebačkoj županiji, između ostalih suradnika bit će uključen i Županijski zavod Zagrebačke županije, dok će u praćenje procesa provedbe programa „Imam stav“ u osnovnim školama Istarske županije bit uključen Županijski zavod Istarske županije.

Nacionalni informacijski sustav za droge

S ciljem daljnjeg unaprjeđivanja kapaciteta za identifikaciju novih droga te prikupljanja informacija o njihovoj pojavnosti na području Republike Hrvatske, posebno onih koje mogu predstavljati rizik za javno zdravlje i sigurnost građana, nastaviti će se u okviru radnih skupina davati stručna mišljenja i prijedlozi za daljnji razvoj ovoga sustava i interaktivne platforme Sustava ranog upozoravanja u slučaju pojave novih psihoaktivnih tvari u Hrvatskoj

U suradnji sa županijskim zavodima razmjenjivat će se i prikupljati informacije o novim drogama, a za potrebe izrade mjesečnih izvješća o pojavnosti novih psihoaktivnih tvari na području EU.